

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน**
และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ

การไถพรวนดิน วัตถุประสงค์ เพื่อให้ดินโปร่งมากขึ้น มีการถ่ายเทอากาศดี ลดการระเหยของน้ำจากผิวน้ำดิน ช่วยกำจัดวัชพืช เหล่านี้ทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การไถพรวนดินที่ไม่ถูกวิธีได้ก่อให้เกิดผลเสียหลายต่อระบบการเกษตร ทั้งต่อตัวเกษตรกรโดยตรง และผลเสียหลายต่อทรัพยากรดินของประเทศที่เสื่อมโทรมลง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความลาดเท แล้วมีการไถพรวนขึ้นลงและปลูกพืชขึ้นลงตามความลาดเท จะทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของผิวน้ำดินที่มีธาตุอาหารพืชออกไปจากพื้นที่ ผลผลิตพืชจะลดลง ผิวน้ำที่ถูกพัดพาไปจากพื้นที่จะไปตกตะกอนทับถมตามแหล่งน้ำ ทางน้ำ เกิดน้ำท่วมฉับพลัน

การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ คือ การไถพรวนดินให้ขนานกันไปตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ เพื่อจะได้ปลูกพืชไปตามแนวระดับได้สะดวก และมีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ดินและน้ำ มักนิยมปฏิบัติบนพื้นที่ที่มีความลาดเท 2-8 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่ที่มีความลาดเทสม่ำเสมอ และพื้นที่มีระยะของความลาดเทไม่เกิน 100 เมตร

ประโยชน์ของการไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ

1. ร่องที่เกิดขึ้นจากการไถพรวนดินและปลูกพืช จะทำหน้าที่เหมือนเขื่อนสกัดกั้นและชะลอความเร็วของน้ำที่ไหลบ่าบนผิวดินโดยตรง
2. ทำให้เกิดที่กักเก็บน้ำบนผิวดินจำนวนมาก ถ้าดินมีการซึมซาบดี และมีความสามารถในการซึมน้ำสูง จะเป็นผลทำให้ฝนที่ตกลงมาส่วนใหญ่จะซึมลงไปในดินได้มาก
3. การไถพรวนดินและปลูกพืชตามแนวระดับ ถ้าปฏิบัติบนพื้นที่ที่มีความลาดเทไม่เกิน 8 เปอร์เซ็นต์ จะลดการสูญเสียดินได้ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของดินที่สูญเสียจากการปลูกพืชขึ้นลงตามแนวลาดเท แต่ประสิทธิภาพของการอนุรักษ์ดินและน้ำจะลดลง เมื่อความลาดเทของพื้นที่เกิน 8 เปอร์เซ็นต์

กรมวิชาการ
ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุไทย

การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ

การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ เป็นวิธีการขั้นพื้นฐานในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำจะต้องอาศัยวิธีการอื่นๆ ด้วย เช่น การปลูกพืชสลับเป็นแถว การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซม การปลูกหญ้าในทางน้ำไหล คูเบนน้ำ และการทำชั้นบันไดดิน เป็นต้น

วิธีการปฏิบัติไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ

1. พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับที่ **ควรมีความลาดเท 2-8 เปอร์เซ็นต์ มีความลาดเทสม่ำเสมอ และระยะความยาวความลาดเทไม่เกิน 100 เมตร** สำหรับบริเวณที่มีความลาดเทที่มีความลาดเทแตกต่างกันมาก และไม่สม่ำเสมอก็ไม่สามารถจะนำการไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับไปปฏิบัติได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทิศทางของแนวระดับ

2. ต้องวางแผนระดับของพื้นที่โดยใช้อุปกรณ์กล้องส่องหาระดับ หรือในภาคเหนือเกษตรกรใช้อุปกรณ์ไม้ เอ-เฟรม หาแนวระดับของพื้นที่ มีไม้หลักแนวที่ปักไปเป็นแนวระดับที่ได้หาระดับได้แล้ว **รายละเอียดวิธีการให้ศึกษาวิธีการจากเอกสาร การหาแนวระดับของพื้นที่**

3. ทำการไถพรวนและปลูกพืชไปตามแนวไม้หลักที่ปักเป็นแนวระดับ ทั้งนี้แนวระดับบ่อจะปรับระยะแนวปลูกให้สอดคล้องกับระยะของพืชที่ปลูก

การเสริมประสิทธิภาพให้การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

1. **ปฏิบัติร่วมกับวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำอื่นๆ** เช่น การปลูกพืชสลับเป็นแถว การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซม การปลูกหญ้าในทางน้ำไหล คูเบนน้ำ และการทำชั้นบันไดดิน เป็นต้น

2. **การวางแผนระดับเพื่อการไถพรวน** จะต้องมีการออกแบบที่ถูกต้อง และเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับเกษตรกรที่จะให้ได้ระดับจริงๆ ดังนั้นจึงอนุโลมให้แถวที่ปลูกพืชผิดไปจากแนวระดับได้ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น

3. **การปรับทิศทางของการไถพรวน** ถ้าแถวปลูกพืชอยู่ห่างจากแนวระดับมากเกินไป จำเป็นต้องปรับทิศทางของการไถพรวนและต้องปลูกหญ้าในทางน้ำไหลด้วย จึงจะช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดินได้ดี นอกจากนี้ ให้ใช้แนวเส้นระดับเป็นแนวในการปลูกหญ้าถาวรเพื่อปลูกพืชสลับเป็นแถว ■

ข้อมูลจาก : สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน โทร.0-2579-1803

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน โทร 0-2579-1803
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่